

Truman-doktrinen erklæres 12. marts 1947

Fra 1945 var Østeuropa under sovjetisk kontrol, og de østeuropæiske stater fik påtvunget kommunistiske etpartisystemer efter sovjetisk model.

I nogle vesteuropæiske lande - Frankrig og Italien - stod kommunistpartierne så stærkt, at de kunne drømme om at overtage magten.

I Grækenland udkæmpedes der en borgerkrig mellem den kommunistiske partisanbevægelse og en borgerlig græsk regering, der i krigens slutning var blevet indsat af briterne.

I Tyrkiet var kommunistpartiet ikke stærkt, men Tyrkiet var under stærkt pres fra Sovjetunionen, som ønskede kontrol med de tyrkiske stræder, der forbinder Sortehavet med Middelhavet.

Storbritannien havde traditionelt været den dominerende stormagt i det østlige Middelhav, og briterne støttede den græske regering under borgerkrigen, men i 1947 måtte briterne erkende, at de ikke havde kræfter til at opretholde denne hjælp. Det meddelte de den amerikanske regering. Derefter tog præsident Harry S. Truman (Dem., 1945-1953) initiativ til, at USA trådte ind og udfyldte det magttomrum, briterne var ved at efterlade sig.

I den sammenhæng formulerede Truman grundprincipperne for en helt ny amerikansk udenrigspolitik - den såkaldte "Truman-doktrin." Det skete i en tale til den amerikanske kongres d. 12. marts 1947.

En optagelse af Trumans tale kan ses her: <https://youtu.be/AV41VcyB8iA>

Præsident Trumans tale i Kongressen 12. marts 1947 - uddrag

Den alvorlige situation, som verden står overfor i dag, gør det nødvendigt, at jeg træder frem for den samlede Kongres. Det drejer sig om dette lands udenrigspolitik og nationale sikkerhed.

Et aspekt af den nuværende situation, som jeg vil fremlægge for Dem til Deres overvejelse og beslutninger, vedrører Grækenland og Tyrkiet.

Fra den græske regering har USA fået en indtrængende anmodning om finansiel og økonomisk hjælp. Foreløbige rapporter fra den amerikanske, økonomiske kommission, som nu er i Grækenland, og rapporter fra den amerikanske ambassadør i Grækenland bekræfter den græske regerings oplysning om, at hjælp er absolut nødvendig, hvis Grækenland skal bestå som fri nation. Jeg tror ikke, at det amerikanske folk og Kongressen vil vende det døve øre til den græske regerings anmodning.

Grækenland er ikke noget rigt land. (...) Siden 1940 har det flittige og fredselskende folk lidt under invasion, fire års grusom besættelse og bitre indre stridigheder.

Da befrielsesstyrkerne drog ind i Grækenland, så de, at tyskerne under deres tilbagetog havde ødelagt praktisk talt alle jernbaner, veje, havneanlæg, transportmidler og hele handelsflåden. Mere end tusind byer var brændt ned. 85% af børnene havde tuberkulose. Kvæg, fjerkræ og trækdyr var næsten helt forsvundet. (...)

Som resultat af disse tragiske forhold kunne en militant minoritet udnytte den menneskelige nød og elendighed og skabe et politisk kaos, som indtil nu har umuliggjort en økonomisk genrejsning. (...)

I dag trues selve den græske stats eksistens af terroristvirksomhed fra flere tusind bevæbnede mænd, som, anført af kommunister, (...) trodser regeringens autoritet, især langs grænserne i nord. En kommission, nedsat af FNs sikkerhedsråd, undersøger (...) de påståede krænkelse af grænsen mellem Grækenland på den ene side og Albanien, Bulgarien og Jugoslavien på den anden.

Den græske regering er, viser det sig, for tiden ikke i stand til at klare situationen. Den græske hær er lille og dårligt udrustet. (...)

Grækenland må have hjælp, hvis det skal blive et økonomisk uafhængigt demokrati med selvrespekt. USA må stille denne hjælp til rådighed. Vi har allerede givet Grækenland en vis understøttelse og økonomisk hjælp, men den er utilstrækkelig.

Det findes intet andet land, det demokratiske Grækenland kan vende sig til. Ingen anden nation kan eller vil yde den græske regering den nødvendige støtte.

Den britiske regering, som har hjulpet Grækenland, kan ikke yde nogen yderligere finansiel og økonomisk hjælp efter den 31. marts. Storbritannien ser sig nødsaget til at reducere eller afvikle sine forpligtelser adskillige steder i verden, inklusive Grækenland. (...)

Grækenlands nabo, Tyrkiet, fortjener også vores opmærksomhed.

Tyrkiets fremtid som en uafhængig og økonomisk sund nation er uden tvivl lige så betydningsfuld for de frihedselskende folk i verden som Grækenlands fremtid. (...) Siden krigen har Tyrkiet søgt finansiel bistand hos Storbritannien og USA for at kunne gennemføre den modernisering, der er nødvendig for, at det skal kunne bibeholde sin nationale integritet. Denne integritet er af største betydning for bevarelsen af roen i Mellemøsten.

Den britiske regering har informeret os om, at den på grund af sine egne vanskeligheder ikke længere kan yde finansiel eller økonomisk hjælp til Tyrkiet. Som i tilfældet med Grækenland må USA stille hjælpen til rådighed, hvis Tyrkiet skal have den nødvendige hjælp. Vi er det eneste land, der kan yde den.

Jeg er helt bevidst om de vidtrækkende konsekvenser, som følger af, at USA yder hjælp til Grækenland og Tyrkiet, og jeg vil diskutere disse konsekvenser med Dem her og nu.

Et af de vigtigste mål for USAs udenrigspolitik er at skabe betingelser for, at vi og andre nationer kan leve et liv frit for tvang og undertrykkelse. Det var en fundamental målsætning under krigen mod Tyskland og Japan. Vi sejrede over lande, som forsøgte at påtvinge andre lande deres vilje og deres levevis.

For at sikre nationernes fredelige og frie udvikling har USA spillet en ledende rolle i grundlæggelsen af FN. FNs formål er at muliggøre varig frihed og uafhængighed for alle sine medlemmer. Vi vil dog ikke kunne virkeliggøre vores mål, hvis vi ikke er villige til at hjælpe frie folk med at bevare deres frie institutioner og deres nationale integritet over for aggressive bevægelser, som forsøger at påtvinge dem totalitære regimer. Dette er simpelthen en åben erkendelse af, at totalitære regimer, som påtvinges frie folk gennem direkte eller indirekte aggression, underminerer grundlaget for international fred og dermed også for USAs sikkerhed.

Folkene i en række lande er nyligt blevet påtvunget totalitære regimer imod deres egen vilje. USAs regering har fremført talrige protester mod den undertrykkelse og terror, som – i strid med Jalta-aftalen – udøves i Polen, Rumænien og Bulgarien. Jeg vil også fremhæve, at en lignende udvikling har fundet sted i en række andre lande.

I dette øjeblik i verdenshistorien må næsten hver eneste nation vælge mellem alternative livsformer. Valget er alt for ofte ikke frit. Den ene livsform bygger på flertallets vilje og er kendetegnet ved frie institutioner, en repræsentativ regering, frie valg, garantier for individuel frihed, ytrings- og religionsfrihed og frihed for politisk pres.

Det andet system er baseret på et mindretals vilje, som med magt påtvinges flertallet. Det sætter sin lid til terror og undertrykkelse, en kontrolleret presse og radio, valgsvindel og undertrykkelse af personlig frihed.

Jeg mener, at USAs politik må være at støtte frie folk, som yder modstand mod forsøg på undertrykkelse fra bevæbnede mindretal eller gennem pres udefra.

Jeg mener, vi må hjælpe frie folk til at forme deres egen skæbne på deres egen måde.

Jeg mener, at vores hjælp først og fremmest skal være økonomisk og finansiel bistand, som er vigtig for økonomisk stabilitet og ordnede politiske forhold.

Man behøver bare at kaste et blik på kortet for at forstå, at den græske nations eksistens og integritet er af stor betydning i meget større sammenhænge. Hvis Grækenland skulle komme under kontrol af et væbnet mindretal, ville virkningen på dets nabo, Tyrkiet, blive øjeblikkelig og alvorlig. Forvirring og uro ville kunne brede sig i hele Mellempøsten. Desuden ville Grækenlands forsvinden som selvstændig stat have en dybtgående virkning på de lande i Europa, hvis folk kæmper med store vanskeligheder for at bevare deres frihed, samtidig med at de udbedr skaderne fra krigen.

Jeg beder derfor Kongressen bevilge en hjælp til Grækenland og Tyrkiet på 400 mio. \$ frem til d. 30. juni 1948.

Udover penge beder jeg Kongressen give bemyndigelse til, at amerikansk civil og militært personel sendes til Grækenland og Tyrkiet – på disse landes anmodning – for at hjælpe med genopbygningen og for at kontrollere anvendelsen af den finansielle og materielle hjælp, som vil blive ydet. Jeg anbefaler, at der også gives bemyndigelse til at instruere og uddanne særligt udvalgt græsk og tyrkisk personel.

Det er en alvorlig vej, vi slår ind på.

Jeg ville ikke anbefale den, hvis ikke alternativerne var meget alvorligere.

De totalitære regimers frø næres af nød og elendighed. De breder sig og vokser i fattigdommens og splittelsens onde jordbund. De når deres fulde vækst, når et folks håb om et bedre liv er dødt.

Vi må holde det håb levende. De frie folk i verden vender sig til os om hjælp til at bevare deres frihed. Hvis vi svigter i vort lederskab, sætter vi verdensfreden på spil – og vi sætter helt sikkert vores eget lands velfærd på spil.

Begivenhedernes hurtige omskiftelser har givet os et stort ansvar. Jeg er overbevist om, at Kongressen modigt vil tage dette ansvar på sig.

Senate Committee on Foreign Relations: A Decade of American Foreign Policy. 1950. s. 1253-1257. Her efter Carl-Johan Bryld og Harry Haue: Kilder til Den Nye Verden. System, 1997. s. 18-21.

ARBEJDSSPØRGSMÅL

1. Hvem taler Truman til - og hvad er formålet med talen?
2. Hvordan fremstiller Truman situationen i Grækenland?
3. Hvordan fremstiller han selve verdenssituationen?
4. Hvilken hjælp ønsker han at give den græske regering?
5. Hvor formulerer han det, man kalder "Truman-doktrinen"?
6. Hvori består det principielt nye i denne doktrin?

Fra: <https://verdenefter1914idanskperspektiv.systeme.dk/index.php?id=242>